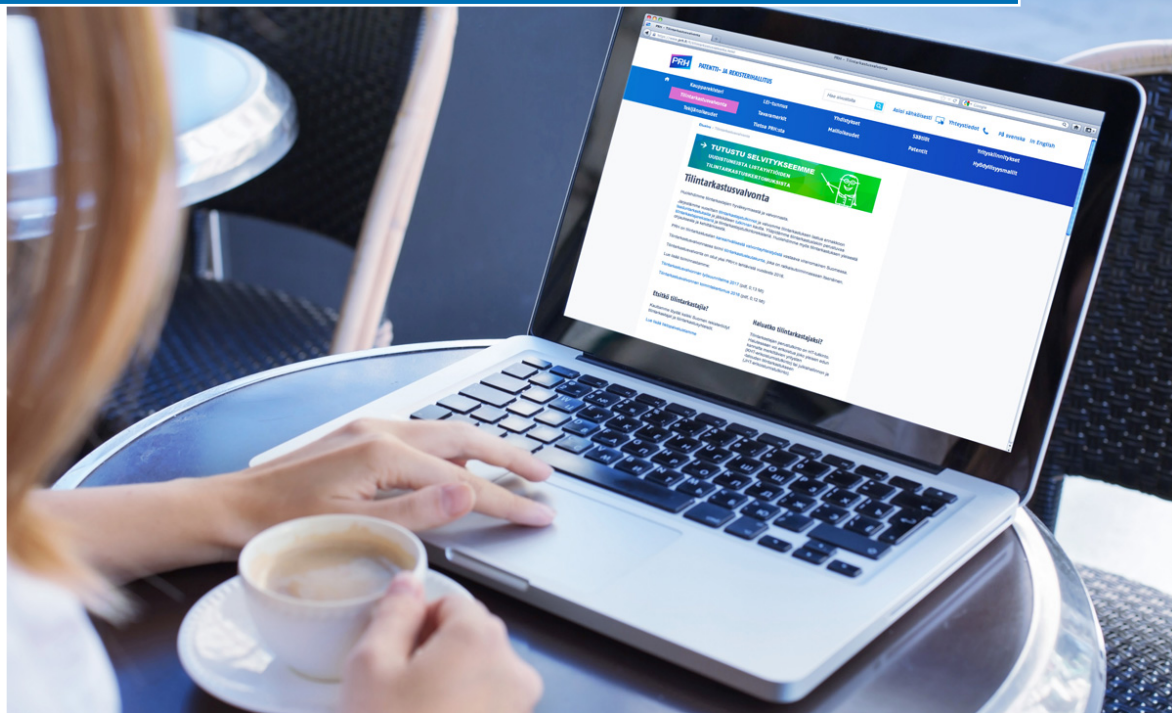

2018

Kertomus PRH:n tilintarkastus- valvonnan toiminnasta

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

Tilintarkastusvalvonta
Patentti- ja rekisterihallitus
31.3.2018

SISÄLLYSLUETTELO

Kertomus PRH:n tilintarkastusvalvonnan toiminnasta	2
1. Yleistä	2
2. Tilintarkastusvalvonnan virkamiehet	3
3. Tilintarkastuslautakunta ja sen kokoonpano 2018	3
4. Tilintarkastajien hyväksyminen	4
5. Tilintarkastajien rekisteröinti.....	5
6. Tilintarkastajien valvonta: laaduntarkastukset.....	6
6.1. Tilintarkastusyhteisöjen laaduntarkastukset.....	6
6.2. Tilintarkastajien laaduntarkastukset	7
7. Tilintarkastajien valvonta: tutkinta-asiat	9
7.1. Tilintarkastuslautakunnan toiminta.....	10
8. Tilintarkastajien valvonta: muu valvonta	11
9. Tilintarkastuksen yleinen ohjaus ja kehittäminen	11
10. Kansainvälinen yhteistyö	12
11. Muut lakisäätteiset tehtävät	12
12. Lainsäädännön seuranta ja kehittäminen	12
13. Markkinaseuranta	13
14. Yliopistoyhteistyö	13
15. Sisäiset työryhmät ja viranomaisyhteistyö	13

KUVALUETTELO

Kuva 1: Tilintarkastajien lukumäärä 31.12.2018	5
Kuva 2: Vuonna 2018 tarkastettujen tilintarkastajien lukumäärä.....	8
Kuva 3: Laaduntarkastusten tulokset 2018.....	9

Kertomus PRH:n tilintarkastusvalvonnan toiminnasta

1. Yleistä

PRH:n tilintarkastusvalvonnan tehtävistä säädetään tilintarkastuslain (1141/2015) 7 luvun 1-3 §:ssä. Tilintarkastusvalvonnan keskeisiä tehtäviä ovat tilintarkastajien hyväksymiseen, rekisteröintiin, toiminnan valvontaan sekä yleiseen ohjaukseen ja kehittämiseen liittyvät tehtävät.

PRH:n uusi visio sekä strategia kaudelle 2018–2022 vahvistettiin 2018 alussa. PRH:n strategiset päämäärät ohjaavat myös tilintarkastusvalvonnan toimintaa tulevina vuosina.

Tilintarkastusvalvonnan toiminnan kehittämisen keskiöön nousee tavoite asiakkaan onnistumisesta. Loppuasiakkaamme eli tilinpäätöstiedon käyttäjän kannalta tämä tarkoittaa mm jo alkaneen laaduntarkastustyön uudistamisen jatkamista ja uuden toimintatavan vakiinnuttamista. Näin toimien vaikutamme tilintarkastuksen laadun ja sitä kautta tilinpäätösinformaation luotettavuuden paranemiseen. Asiantiasiakkaidemme (esim. valvonnan kohteena olevat tilintarkastajat) osalta pyrimme tukemaan asiakkaan onnistumista edistämällä päätöstemme ja ratkaisujemme selkeyttä ja ymmärrettävyyttä sekä määrittämällä käsittelyajat palveluillemme.

2018 laaduntarkastusten osalta toimintatapaa kehitettiin edelleen ja 2018 kaikki laaduntarkastukset tehtiin PRH:n laadunvarmistuksen asiantuntijoiden toimesta. Näin varmistetaan yhdenmukainen ja tasapuolinen arviointi ja tulosten raportointi kaikissa laaduntarkastuksissa.

Vuoden 2018 tilintarkastajatutkintoja aikaistettiin kahdella viikolla aikaisempien vuosien ajankohdasta. HT-tutkinto pidettiin elokuun puolivälissä ja erikoistumistutkinnot syyskuun alussa.

2018 aikana jatkettiin myös viestinnän kehittämistä ja järjestimme mm kaksi tilintarkastajille suunnattua laatupäivää sekä kaksi keskustelutilaisuutta alan toimijoille. Keskustelutilaisuuksien aiheina olivat ISA-standardien skaalautuvuus ja julkishallinnon tilintarkastus. Lisäksi tutkinta-asioista julkaistiin ensimmäisen kerran vuosiraportti. Tilintarkastusvalvonnan toiminnasta ja sen tuloksista tiedottamalla pyrimme kehittämään hyvää tilintarkastustapaa

Tilintarkastusvalvonnan sähköisen asiointin kehittämiseksi käynnistettiin tilintarkastusvalvonnan toimintojen kokonaisvaltaisen digihankkeen suunnittelu. Tavoitteena on mahdollistaa sähköinen asiointi lähtökohtaisesti kaikessa tilintarkastusvalvontaan liittyvässä asiointissa ja näin ollen helpottaa tilintarkastajien, tilintarkastajaksi hakevien sekä muiden tilintarkastusvalvonnan kannalta keskeisten sidosryhmien asiointia tilintarkastusvalvonnan kanssa.

Osana Patentti- ja rekisterihallitusta tilintarkastusvalvonta toimi yritysten toimintaedellytysten edistämiseksi. Keskeisiä lähtökohtia toiminnalle olivat oikeusvarmuus, ennakoitavuus, objektiivisuus ja asianosaisten yhdenvertaisuus. Tilintarkastusvalvonnan toiminnan tarkoituksena on tilinpäätösinformaation luotettavuuden jatkuva parantaminen.

2. Tilintarkastusvalvonnan virkamiehet

Vuoden 2018 päättyessä PRH:n tilintarkastusvalvonnan virkamiehinä oli 18 (vuonna 2017 15) henkilöä, yksi toimii tulosalueen johtajana, virkamiehistä 9 (6) toimi laadunvarmistusyksikössä, 5 (3) tutkinta- ja laillisuusvalvontayksikössä ja 3 (4) tilintarkastajien hyväksyminen ja rekisteröintiyksikössä.

3. Tilintarkastuslautakunta ja sen kokoonpano 2018

PRH:n tilintarkastusvalvonnassa toimii ratkaisutoiminnassaan itsenäinen tilintarkastuslautakunta, jonka tehtävistä säädetään tilintarkastuslain 7 luvun 5 §:ssä. Tärkeimmät tehtävät ovat seuraamuksista päättäminen tilintarkastajien valvontaan liittyvissä tutkintatapauksissa ja tilintarkastusvalvonnan päätöksiin liittyvien oikaisuvaatimusten käsittely. Tilintarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2018 oli seuraava.

Puheenjohtaja: asianajaja Manne Airaksinen, Roschier Asianajotoimisto Oy – Roschier Advokatbyrå Ab

Varapuheenjohtaja: oikeusneuvos Mika Ilveskero, Korkein oikeus

Jäsenet (varajäsen suluissa):

tutkijatohtori, KTT Antti Fredriksson, Turun yliopisto, kauppakorkeakoulu (professori Jukka Mähönen, Oslon yliopisto)

professori Teija Laitinen, Vaasan yliopisto (professori Lasse Oulasvirta, Tampereen yliopisto)

professori Mervi Niskanen, Itä-Suomen yliopisto (professori Pontus Troberg, Svenska handelshögskolan)

talusojohtaja Pekka Pajamo, Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma (talusojohtaja Riitta Palomäki, Uponor Oyj)

Head of Corporate Accounting Riikka Lamberg, Fortum Oyj (Senior Consultant Paula Kupiainen, Agenssi Oy)

talusojohtaja Kaarina Muurinen, Vaisala Oyj (varatoimitusjohtaja Jouni Grönroos, Oy Karl Fazer Ab)

hoviioikeudenneuvos Jussi Heiskanen, Helsingin hovioikeus (hoviioikeudenneuvos Taina Tuohino, Helsingin hovioikeus)

Senior Fellow Anders Tallberg, Hanken & SSE Executive Education (työelämäprofessori Timo Kisanlahti, Helsingin yliopisto)

Pysyvät asiantuntijat:

KHT Kari Lydman, Tilintarkastustoimisto Lydman Oy (HT Jukka Prepula, Tiliextra Oy)

KHT, JHT, erityisasiantuntija Pasi Leppänen, Valtiovarainministeriö (JHTT Virpi Ala-aho, Espoon kaupunki)

4. Tilintarkastajien hyväksyminen

PRH:n tilintarkastusvalvonta järjesti vuonna 2018 kolmannen kerran 1.1.2016 voimaan tulleen tilintarkastuslain mukaiset tilintarkastajatutkinnot. Lisäksi tilintarkastusvalvonta järjesti siirtymäkauden ajan (2016–2020) järjestettävät aiemmin voimassa olleen tilintarkastuslain mukaiset keskeneräiset tutkinnot.

PRH:n asettama tutkintojaosto jatkoi toimintaansa. Jaoston puheenjohtajana toimi 1.1.2018 alkaen HT, KHT Pasi Pekkarinen, ja jäseninä jatkoivat HT Tuula Ossa ja HT, KHT, JHT Juha Huuskonen sekä PRH:n tilintarkastajien hyväksymisasiasta vastaava päällikkö Hanna Kattainen.

Tutkintojaosto laati tutkintotehtävät, arvosteli kokelaiden vastaukset sekä laati tilintarkastusvalvonnalle esityksen tutkintotehtävien arvosteluperusteiksi, tutkintojen hyväksymispisterajoiksi ja kunkin kokelaan pisteiksi. Tutkintojaosto laati tilintarkastusvalvonnalle esityksen kokelaiden suorituksen arvostelusta. Tutkintotehtävät ja arvosteluperusteet julkaistiin PRH:n verkkosivuilla. Tutkintojaosto käytti apunaan ulkopuolisia asiantuntijoita.

Tutkintoihin tuli yhteensä 399 (vuonna 2017 431) ilmoittautumista. Uuteen HT-tutkintoon ilmoittautui 211 (201), KHT-tutkintoon 137 (136) ja JHT-tutkintoon 10 (8) henkilöä. Siirtymäkokeeseen ilmoittautui 21 (36) JHTT-tilintarkastajaa.

Kesken olevien tutkintosuoritusten perusteella vanhaan HTM-tutkintoon ilmoittautui 7 (13) henkilöä ja KHT-tutkintoon 13 (32) henkilöä. JHTT-tutkintoon ei ilmoittautunut yhtään (5) henkilöä.

PRH:n tilintarkastusvalvonta järjesti tilintarkastajatutkinnot elo- ja syyskuussa 2018 kahden eri viikonloppuna Helsingissä. Yhteensä eri tutkintoihin osallistui 302 kokelasta (303). Suuri osa kokelaista osallistui HT-perustutkinnon lisäksi KHT-erikoistumistutkintoon.

PRH:n tilintarkastusvalvonta hyväksyi 7.12.2018 71 (63) henkilön suorituksen HT- ja HTM-tutkinnossa, 48 (36) henkilön KHT-tutkinnossa, 4 (4) henkilön JHT-tutkinnossa sekä 8 (10) henkilön siirtymäkokeessa. Aiemman tilintarkastuslain mukaisen KHT-tutkinnon suoritti hyväksytysti 7 (10) henkilöä. Vuoden 2018 tutkintoarvosteluihin kohdistuvia oikaisuvaatimuksia oli yhteensä 23 kappaletta (edellisenä vuonna 13 oikaisuvaatimusta). Kahden oikaisuvaatimuksen (0) perusteella tilintarkastusvalvonta teki itseoikaisun, joiden perusteella kokelaiden suoritus tutkinnoissa hyväksyttiin vuoden 2019 puolella.

Tutkintoihin osallistuneista kokelaista hyväksyttiin tutkinnoissa seuraavasti:

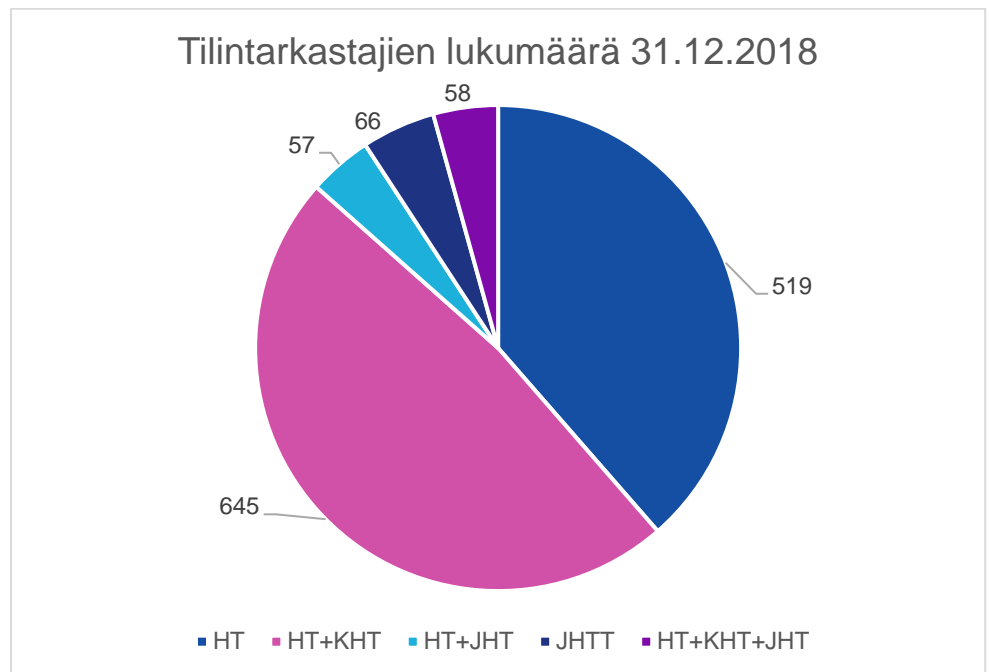
Tutkinto	Osallistuneet	Hyväksytyt
HT- ja HTM-tutkinto	170	71
KHT-tutkinto	98	48
KHT-tutkinto (keskeneräinen)	12	7
JHT-tutkinto	6	4
Siirtymäkoee	16	8
Yhteensä	302	138

5. Tilintarkastajien rekisteröinti

Vuoden 2018 aikana hyväksyttiin 50 (vuonna 2017 89) uutta tilintarkastajaa, lakkautettiin hyväksyminen 120 (148) tilintarkastajalta tilintarkastajan hakemuksesta, merkittiin tilintarkastajarekisteriin kaksi (1) hyväksymisen peruuttamista ja 3 (10) tilintarkastajan hyväksyminen palautettiin.

Vuonna 2018 hyväksyttiin 4 (9) uutta tilintarkastusyhteisöä ja 2 (4) yhteisön hyväksyminen lakkautettiin yhteisön hakemuksesta. Lisäksi 2 (2) JHTT-yhteisön hyväksyminen lakkautettiin yhteisön hakemuksesta ja yksi tilintarkastusyhteisö sulautui toiseen tilintarkastusyhteisöön vuoden aikana.

Tilintarkastajarekisterissä oli 31.12.2018 yhteensä 1 345 (1 417) tilintarkastajaa, 70 (69) tilintarkastusyhteisöä ja 3 (5) JHTT-yhteisöä.

Kuva 1: Tilintarkastajien lukumäärä 31.12.2018

6. Tilintarkastajien valvonta: laaduntarkastukset

PRH:n tilintarkastusvalvonnan laaduntarkastuksen kohteena ovat kaikki hyväksytyt tilintarkastajat sekä tilintarkastusyhteisöt. Laaduntarkastukset tehdään riskiperusteisesti, kuitenkin vähintään kolmen tai kuuden vuoden välein. PRH:n tilintarkastusvalvonta valvoo tilintarkastuksen laatua tarkastamalla tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen omaa laadunvalvontajärjestelmää sekä tilintarkastustoimeksiannoissa tehtyä työtä. Tilintarkastajien valvonta laaduntarkastuksilla on ennaltaehkäisevää ja ohjaavaa toimintaa, jonka tavoitteena on parantaa tilintarkastuksen laatua. Tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön toiminnasta saatetaan tehdä laaduntarkastuksessa havaintoja, jotka johtavat asian käsittelyyn Tilintarkastuslautakunnassa tutkinta-asiana.

Vuonna 2018 tilintarkastusvalvonta jatkoi laaduntarkastusprosessien ja tarkastusohjelmien kehittämistä. Laaduntarkastuksen toimintatapaa muutettiin siten, että PRH:n laadunvarmistuksen asiantuntijat tekevät laaduntarkastukset kaikille tilintarkastajille riippumatta siitä, toimivatko he yksin tai yhteisöissä. Tällä toimintatavalla varmistetaan yhdenmukainen ja tasapuolinen arviointi kaikissa laaduntarkastuksissa.

Tilintarkastusvalvonta jatkoi hyväksi todettua toimintatapaa, jossa koko laadunvarmistusyksikkö keskustelee vaikeista tai tulkintaa edellyttävistä laaduntarkastuksessa esiin nousseista asioista yhteisissä kokouksissa (klinikat). Vuoden aikana järjestettiin 21 klinikkaa, joissa käsiteltiin yksittäisten kysymysten lisäksi laadunvarmistuksen asiantuntijoiden esitysten perusteella laaduntarkastusten havainnot ja arvioitiin niiden vaikutusta laaduntarkastuksen tulokseen.

6.1. Tilintarkastusyhteisöjen laaduntarkastukset

PRH:n tilintarkastusvalvonta tekee laaduntarkastuksen yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä tarkastaville tilintarkastusyhteisöille vähintään kolmen vuoden välein. Muille tilintarkastusyhteisöille tehdään laaduntarkastuksia riskiperusteisesti.

Vuonna 2018 laaduntarkastuksen kohteena on ollut kolme tilintarkastusyhteisöä laadunvalvontajärjestelmineen. Laaduntarkastuksista ei ole vielä annettu päätöstä. Vuoden 2018 aikana on annettu päätös kolmesta vuonna 2017 tehdystä laaduntarkastuksesta.

Laaduntarkastusvuosi	Annettu päätös 2017	Annettu päätös 2018	Käsittely kesken
2016	2		1
2017		3	1
2018			3

Tilintarkastusyhteisön tulee luoda ja ylläpitää laadunvalvontajärjestelmä, jonka avulla se saa kohtuullisen varmuuden siitä, että tilintarkastusyhteisö ja sen henkilöstö noudattavat ammatillisia standardeja sekä sovellettavia säädöksiin ja määräyksiin perustuvia vaatimuksia ja että tilintarkastusyhteisön ja toimeksiannosta vastuullisten henkilöiden antamat raportit ovat olosuhteisiin nähden asianmukaisia.

PRH:n tilintarkastusvalvonta perehtyi laaduntarkastusten kohteena olleiden tilintarkastusyhteisöjen laadunvalvontajärjestelmiin ja arvioi niiden luotettavuutta sekä toimivuutta. PRH:n tilintarkastusvalvonta käytti laadunvalvontajärjestelmän toimivuutta arvioidessaan evidenssinä yhteisössä toimivien tilintarkastajien laaduntarkastusten havainnot ja tuloksia.

Ensimmäinen kolmivuotiskausi yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä tarkastavien tilintarkastusyhteisöjen laaduntarkastuksissa oli 2016–2018. PRH julkaisee tilintarkastusyhteisöjen laaduntarkastuksista yhteenvetoraportin vuoden 2019 aikana.

6.2. Tilintarkastajien laaduntarkastukset

Kaikki tilintarkastajat ovat joko kolmen tai kuuden vuoden välein henkilökohtaisesti laaduntarkastuksen kohteena. Lisäksi tilintarkastaja voidaan määrätä laaduntarkastukseen riskiperusteisesti. Vuoteen 2017 asti osan laaduntarkastuksista tekivät ammatissa toimivat tilintarkastajat PRH:n ohjaamina, mutta vuodesta 2018 alkaen PRH:n laadunvarmistuksen asiantuntijat tekevät kaikki laaduntarkastukset.

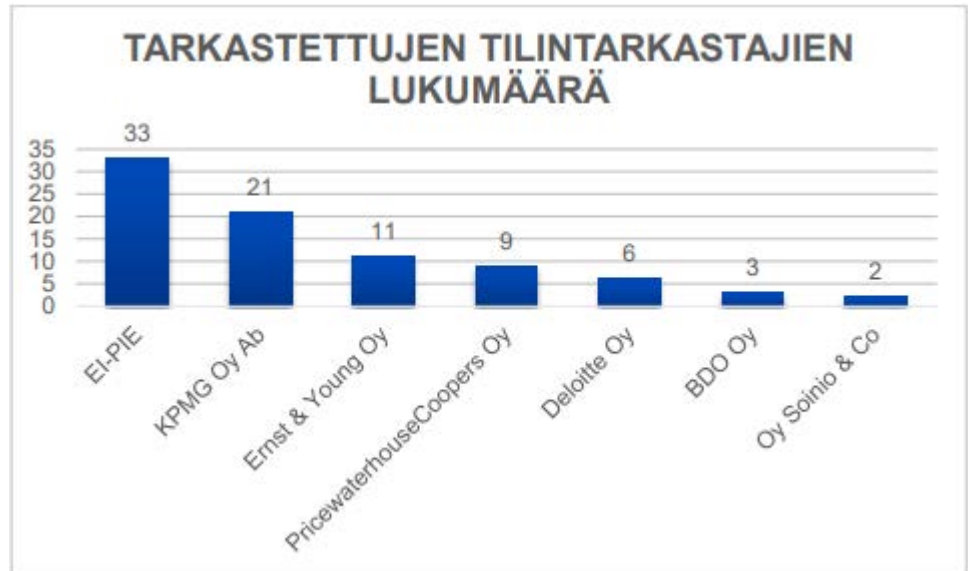
Tilintarkastajan laaduntarkastus tehdään arvioimalla tilintarkastajan tilintarkastustyötä tilintarkastusvalvonnan valitsemissa tilintarkastustoimeksiantoissa. Laaduntarkastuksessa arvioidaan, voidaanko tilintarkastus todeta suoritetuksi hyvää tilintarkastustapaa noudattaen. Hyvästä tilintarkastustavasta voi lukea lisää [PRH:n verkkosivuilta](#).

Vuonna 2018 laaduntarkastukseen määrättiin 97 tilintarkastajaa, joista laaduntarkastus tehtiin 85 tilintarkastajalle. Laaduntarkastusten peruuntumisista suurin osa johtui siitä, että tilintarkastaja haki hyväksymisen lakkauttamista laaduntarkastukseen määräämisen jälkeen. Laaduntarkastusten perusteella yhdeksän tilintarkastajan toiminta siirrettiin tutkinta-asiat ja laillisuusvalvonta -yksikölle jatkokäsittelyyn. Näistä yksi saatettiin päätökseen vuonna 2018. Seuraavassa taulukossa on esitetty tarkempi yhteenveto toteutettujen laaduntarkastusten lukumääristä per 31.12.2018:

Toteutetut laaduntarkastukset tilintarkastajittain	2018		2017	
Määrätty laaduntarkastukseen		97		301
Hyväksyminen lakkautettu tilintarkastajan hakemuksesta	8		41	
Muu syy	3		13	
Laaduntarkastus peruuntunut		11		54
Tilintarkastajat, joilla ei ollut toimeksiantoja	0		7	
Muu syy	1		5	
Laaduntarkastus siirtyy myöhemmin suoritettavaksi		1		12
Laaduntarkastukset yhteensä		85		235
Asian käsittely tutkinta-asiat ja laillisuusvalvonta yksikössä kesken		8		9
Asian käsittely laadunvarmistusyksikössä kesken		1		0

Laaduntarkastuksen kohteena olleet tilintarkastajat työskentelevät kymmenessä eri tilintarkastusyhteisössä tai yksittäisinä ammatinharjoittajina. Alla olevassa taulukossa on

esitetty tarkastuksen kohteena olleiden tilintarkastajien määrä PIE-tilintarkastusyhteisöittäin. Yksin tai muissa tilintarkastusyhteisöissä toimivat tilintarkastajat on esitetty omana ryhmänään (Ei-PIE).

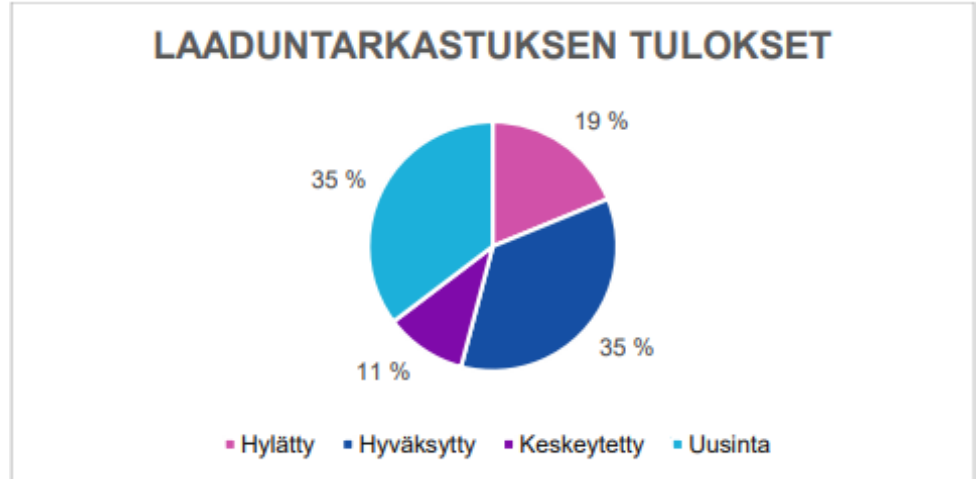
Kuva 2: Vuonna 2018 tarkastettujen tilintarkastajien lukumäärä

Tilintarkastajien laaduntarkastuksissa käytiin läpi 80 tilintarkastustoimeksiantoa. Läpikäyty toimeksiannot koskivat eri toimialoilla tai julkishallinnossa toimivia yhteisöjä.

Tilintarkastajan laaduntarkastuksen lopullinen tulos voi olla joko hyväksytty tai hylätty. Mikäli kummankaan tulosluokan kriteerit eivät täyty, laaduntarkastusta jatketaan uusintatarkastuksella (välitulos). Osa tilintarkastajista ei ole vielä saanut tulosta laaduntarkastuksesta, koska tilintarkastajan toiminta on laaduntarkastuksesta tehtyjen havaintojen perusteella siirretty tilintarkastusvalvonnan tutkinta-asiat ja laillisuusvalvonta-yksikölle tutkittavaksi.

Tilintarkastusvalvonta on julkaissut [tulosluokkien kriteerit verkkosivuillaan](#) 21.4.2017.

Vuonna 2018 toteutettujen laaduntarkastusten tulokset ovat seuraavat:

Kuva 3: Laaduntarkastusten tulokset 2018

Tilintarkastusvalvonta on julkaissut [verkkosivuillaan](#) 18.12.2018 vuoden 2018 laaduntarkastuksista vuosiraportin, jossa kerrotaan laaduntarkastuksissa tehdyistä havainnoista.

7. Tilintarkastajien valvonta: tutkinta-asiat

Vuoden 2018 alussa (2017 luvut suluissa) tilintarkastusvalvonnassa oli avoinna 55 (28) tutkinta-asiaa ja vuoden 2018 aikana käsiteltäväksi tuli 58 (70) uutta tutkinta-asiaa. Tutkinta-asioista 22 (16) ratkaistiin siten, ettei asiaa viety tilintarkastuslautakunnan ratkaistavaksi, koska saadun selvityksen mukaan ei ollut syytä epäillä tilintarkastajan toimineen tilintarkastuslain vastaisesti eikä esittää tilintarkastuslain mukaisten seuraamusten määräämistä. Tilintarkastuslautakunnan käsiteltäväksi vietiin kaikkiaan 24 (27) tutkinta-asiaa. Vuoden 2018 päättyessä tilintarkastusvalvonnassa oli vireillä 67 (55) tutkinta-asiaa.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu tutkinta-asioiden määrät ja lähteet vuonna 2018 ja 2017. Yhdessä tutkinta-asiassa voi olla osallisena useampi henkilötilintarkastaja tai henkilötilintarkastaja ja tilintarkastusyhteisö.

Tutkinta-asian lähde	Avoimet tutkinta-asiat vuoden alussa		Uudet tutkinta-asiat vuoden aika		Käsitelty TILA:ssa vuoden aikana		Käsitelty TIVA:ssa vuoden aikana		Avoimet tutkinta-asiat vuoden lopussa	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Kantelu	40	25	36	39	10	9	22	15	44	40
Laaduntarkastus	11	2	17**)	23*)	11	14			17	11
Oma-aloitteinen	4	1	5	8	3	4		1	6	4
Yhteensä	55	28	58	70	24	27	22	16	67	55

*) luku sisältää 11 laaduntarkastuksessa hylätty -tuloksen saanutta tapausta

**) luku sisältää 7 laaduntarkastuksessa hylätty -tuloksen saanutta tapausta ja yhden tilintarkastusyhteisön ja 9 henkilötilintarkastajan laaduntarkastuksesta tutkintaan siirtänyttä tutkinta-asiaa

7.1. Tilintarkastuslautakunnan toiminta

Tilintarkastuslautakunta kokoontui 10 (vuonna 2017 10) kertaa. Tutkinta-asioissa oli asianosaisina yhteensä 8 (14) KHT-tilintarkastajaa, 20 (12) HT-tilintarkastajaa, yksi (0) JHT-tilintarkastaja ja kolme (2) tilintarkastusyhteisöä. JHTT-tilintarkastajia ei ollut päätösten asianosaisina vuonna 2018 eikä vuonna 2017.

Alla olevassa taulukossa on esitetty tietoja tutkinta-asioiden käsittelystä tilintarkastuslautakunnassa.

	JHT		HT		KHT		Yhteisö	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Huomautus	1		4	1	2	3		
Varoitus			12	8	1	7		1
Hyväksymisen peruuttaminen			1	1	1	2		
Seuraamusmaksu					1	0		
Ei seuraamusta			3	2	3	2	3	1
Yhteensä	1	0	20	12	8	14	3	2

Yhdessä tapauksessa tilintarkastuslautakunta päätti tilintarkastuslain 3 luvun 5 a §:n nojalla julkistaa verkkosivuillaan ilmoituksen siitä, että tilintarkastajan antama tilintarkastuskertomus ei täyttänyt siitä annettuja säännöksiä

Yhdessä asiassa KHT-tilintarkastajan toimintaa ei otettu tutkittavaksi, koska tilintarkastuslautakunta katsoi, että hän ei ollut toiminut tilintarkastajan ominaisuudessa.

Tutkinta-asioiden lisäksi tilintarkastuslautakunnassa käsiteltiin 19 (16) oikaisuvaatimustasiasia. Oikaisuvaatimustasiat koskivat tilintarkastajatutkintojen vastausten arvostelua, päätöksiä neljän tilintarkastajan ja yhden tilintarkastusyhteisön laaduntarkastuksen tuloksista sekä yhden tutkinta-asian uudelleen käsittelyä.

8. Tilintarkastajien valvonta: muu valvonta

Muun valvonnan kohteena ovat tilintarkastajien ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen sekä tilintarkastajien hyväksymisen edellytysten säilyminen. Näitä valvotaan muun muassa valvontatietoilmoituksin. Vaatimukset on määritelty tilintarkastuslaissa ja tilintarkastusvalvonnan antamassa ohjeessa.

Tilintarkastusvalvonta valvoi hyväksymisen edellytysten säilymistä myös tarkastamalla tilintarkastajien rikos- ja sakkorekisteritiedot. Tilintarkastuslautakunta käsittelee tutkinta-asiana tapauksen, jossa rekisterimerkinnot antoivat aiheutta tutkia tilintarkastajan sopivuutta tilintarkastajan tehtävään.

9. Tilintarkastuksen yleinen ohjaus ja kehittäminen

PRH:n tilintarkastusvalvonta viestitti tilintarkastusalan yleisen ohjauksen ja kehittämisen asioista verkkosivuillaan ja tilintarkastuksen teemakirjeissä.

Teemakirjeitä, joiden kohderyhmänä ovat kaikki tilintarkastajat ja sidosryhmien edustajat julkaistiin neljä. Tilintarkastusvalvonnan muut julkaisut koostuivat pääosin alla luetelluista julkaisuista:

- Laaduntarkastuksen vuosiraportti 2017 (julkaistu tammikuussa 2018)
- Laaduntarkastuksen vuosiraportti 2018
- Seuranta listayhtiöiden tilintarkastuskertomuksista 2016–2017
- Tutkinta-asioiden ja laillisuusvalvonnan vuosiraportti vuodelta 2017 (julkaistu toukokuussa 2018)
- Yhteenveto laatupäivistä 2018

Lisäksi järjestettiin kaksi tilintarkastajille suunnattua laatupäivää sekä kaksi tilintarkastusalan toimijoille suunnattua keskustelutilaisuutta, joissa keskusteltiin ISA-standardien skaalautuvuudesta ja julkishallinnon tilintarkastuksesta.

Tilintarkastuslautakunnan tutkinta-asioiden ratkaisuja julkaistiin tilintarkastuslautakunnan verkkosivuilla.

Lisäksi 2018 aikana julkaistiin tilintarkastusvalvonnan toimintakertomus 2017, tilintarkastusvalvonnan työsuunnitelma 2019, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan riskiarvio sekä tutkinto-opas tilintarkastajatutkintoihin osallistuville.

Toimintavuoden aikana kerättiin myös asiakaspalautetta tilintarkastusvalvonnan toiminnasta tilintarkastajatutkintoihin osallistujilta, laaduntarkastuksen kohteena olleilta tilintarkastajilta, lautupäiviin osallistuneilta sekä sähköistä asiointipalvelua käyttäneiltä tilintarkastajilta. Saatua palautetta käytetään tilintarkastusvalvonnan toiminnan kehittämiseen.

10. Kansainvälinen yhteistyö

PRH:n tilintarkastusvalvonta on IFIAR:n (*International Forum of Independent Audit Regulators*) jäsen. Tilintarkastusvalvonnan virkamiehet osallistuivat IFIAR:n Inspection –työpajaan helmikuussa ja vuosikokoukseen huhtikuussa. IFIAR:n keskeisenä tehtävänä on tietojen vaihto valvontaviranomaisten välillä globaalisti muun muassa parhaista valvontakäytännöistä, viranomaisyhteistyön edistäminen, vuoropuhelu tilintarkastuksen sidosryhmien kanssa sekä tilintarkastuksen laadun parantaminen.

PRH:n tilintarkastusvalvonta on Euroopan Unionissa tilintarkastusalan sääntelyä ja valvontayhteistyötä käsittelevän CEAOB:n (*Committee of European Auditing Oversight Bodies*) jäsenorganisaatio. CEAOB:n asema ja tehtävät perustuvat EU-lainsäädäntöön (EU:n asetus 537/2014 yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisääteistä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta). CEAOB:n tehtävänä on edistää EU:n jäsenvaltioiden tilintarkastusalan valvontaviranomaisten yhteistyötä, erityisesti tietojen vaihtoa, asiantuntemusta ja parhaita valvontakäytäntöjä EU-lainsäädännön mukaisten tehtävien täytäntöönpanossa. CEAOB:lla on työryhmiä, joista tilintarkastusvalvonnan virkamiehet osallistuivat CEAOB:n *International Auditing Standards, Inspection, Enforcement* ja *Market Monitoring* –työryhmien työskentelyyn.

Tilintarkastusvalvonta osallistui tilintarkastusalan valvojen pohjoismaiseen yhteistyöhön. Pohjoismaiden valvontaviranomaiset kokoontuivat Islannissa syyskuussa. Keskusteltavana oli kysymyksiä tilintarkastajien laaduntarkastuksista ja tutkinta-asioista.

11. Muut lakisääteiset tehtävät

PRH:n tilintarkastusvalvonta käsitteli tilintarkastuslain 2 luvun 9 §:n nojalla sille annetut yhteisöjen ja säätiöiden selvitykset tilintarkastajan erottamisesta kesken toimikauden ja tilintarkastajien antamat selvitykset eroamisesta tilintarkastajan tehtävästä kesken toimikauden.

PRH:n tilintarkastusvalvonta käsitteli kolme (vuonna 2017 3) tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n nojalla tehtyä ilmoitusta siitä, ettei yhteisöllä ollut säännösten edellyttämää, kelpoisuusvaatimukset täyttävää tilintarkastajaa. Ilmoitukset johtivat kahdessa (1) tapauksessa tilintarkastajan määräämiseen yhteisölle.

PRH:n tilintarkastusvalvonta julkaisi rahanpesua koskevan viranomaisen riskiarvion.

12. Lainsäädännön seuranta ja kehittäminen

Tilintarkastusvalvonta seurasi tilintarkastusta koskevan lainsäädännön kehittämistä kansainvälisesti ja kotimaassa. Tilintarkastusvalvonta tulkitsti tilintarkastuslain ja EU:n tilintarkastuslainsäädännön soveltamista käytännön tilanteissa. Tilintarkastusvalvonta osallistui tilintarkastuksia ja tilinpäätöksiä koskevien lainsäädäntöhankkeiden ja lakiluonnosten PRH:n lausuntojen laatimiseen. PRH:n tilintarkastusvalvonta muun muassa

perehtyi ministeriöiden rahanpesulakiin ja kilpailulakiin suunnittelemiin muutoksiin ja esitti niistä teknisiä kommentteja otettavaksi huomioon PRH:n lausunnossa.

Maaliskuussa 2018 PRH antoi lausuntonsa TEM:n asettaman tilintarkastustyöryhmän muistiosta (TEM/669/00.04.01/2016), jossa tilintarkastusvalvonta katsoi, että hallinnon tarkastuksen sisältö tulisi määritellä tavanomaiseen tapaan lainvalmistelutyönä. Pien- ja mikroyritysten tilintarkastusvelvollisuuden rajojen asettaminen on poliittinen tarkoituksenmukaisuuskysymys. Tilintarkastusvalvonta ei ottanut kantaa siihen, mikä työryhmän esittämistä vaihtoehdoista tulisi valita.

Lisäksi ratkaisutoiminnassaan itsenäinen PRH:n tilintarkastuslautakunta antoi maaliskuussa 2018 työryhmän mietinnöstä lausuntonsa.

Lokakuussa 2018 PRH:n tilintarkastusvalvonta antoi TEM:lle lausunnon hallituksen esitysluonnoksesta (TEM/669/00.04.01/2016) tilintarkastuslain 2 luvun 2 §:n muuttamisesta. Tilintarkastusvalvonta katsoi, ettei esityksen toteutumisella olisi suurta merkitystä sen tilintarkastuksen valvontatehtävässä, koska kyseisten mikroyritysten lakisääteinen tilintarkastus on harvoin epäilyä tai riskin perusteella erityisten valvontatoimien kohteena.

13. Markkinaseuranta

Tilintarkastusvalvonta osallistui tilintarkastusmarkkinoiden seurantaan yhteistyössä CEAOB:n kanssa. CEAOB:n Market Monitoring –työryhmä kehitti mittareita ja seuranta-keinoja markkinaseurantaan sekä suunnitteli vuonna 2019 toteutettavaa Market Monitoring -selvitystä.

14. Yliopistoyhteistyö

PRH:n tilintarkastusvalvonta järjesti yhdessä Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun kanssa toukokuussa 2018 seminaarin aiheesta ”Future of Auditing 2.0”. Yleisönä oli tutkijoita, opiskelijoita, tilintarkastajia ja muita sidosryhmien edustajia. Tilaisuus striimattiin ja se oli seurattavissa Itä-Suomen, Tampereen ja Turun yliopistoissa sekä Arcada ammattikorkeakoulussa Helsingissä.

PRH:n tilintarkastusvalvonta antoi tietoja ja apua eräisiin yliopistojen tutkijoiden tohtoritason tutkimushankkeisiin, jotka liittyivät tilintarkastukseen. Tutkijoiden kanssa järjestettiin tapaamisia.

15. Sisäiset työryhmät ja viranomaisyhteistyö

PRH:n virkamiehet osallistuivat PRH:n sisäisten työryhmien ja projektiryhmien työskentelyyn. Tällaisia työryhmiä ovat muun muassa Hyvä kieli –hanke, sanastotyöryhmä, asiakastytyväisyystyöryhmä, tietosuoja- ja tietoturvaryhmät, rekrytointiprosessin kehittäminen, sähköisten asioiden palvelua kehittävä digipalvelutyöryhmä sekä rakenteellisen tilinpäätöstiedon vastaanottamista valmistellut XBRL-ohjausryhmä.

Viranomaisyhteistyössä osallistuttiin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnan kansalliseen viranomaisyhteistyöryhmään ja pankki- ja maksutilijärjestelmien kehittämishankkeeseen. Tietoluovutuksia käsiteltiin yhteistyössä verohallinnon kanssa. Osallistuttiin viranomaisten järjestämään koulutukseen rahanpesun ja terrorismin torjunnasta.

PRH:n tilintarkastusvalvonta osallistui FATF:n (Financial Action Task Force) maatar-
kastukseen kesäkuussa muiden viranomaisten kanssa. FATF on taloudellisen yhteis-
työn ja kehityksen järjestö OECD:n alainen hallitusten välinen toimintaryhmä, joka te-
kee rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastaista kansainvälistä työtä. PRH:n tilin-
tarkastusvalvonta jätettiin pois maatar-
kastuksen loppuraportista soveltamisalan tekni-
sen rajauksen vuoksi.